

Ulkoilureittien tavoitesuunnitelma / JV

VD/8777/10.03.01.00/2021

JV/MHo/HBu/PTa

Katujen ja puistojen palvelualueen viheralueiden suunnitteluyksikkö on laatinut kaupungin laajuisen ulkoilureittien tavoitesuunnitelman. Suunnitelmassa on tarkennettu pääkaupunkiseudun kuntien yhteistä pääulkoilureittisuunnitelmaa. Työssä on keskitytty seudullisesti merkittäviin pitkiin ja jatkuviin reittiyhteystarpeisiin. Tavoitereitit sijoittuvat ensisijaisesti viher- tai virkistysalueille. Tällä hetkellä Vantaan kaupungin alueella on ulkoilureiteiksi laskettavia yhteyksiä noin 250 kilometriä. Puuttuvia seudullisia ulkoilureittiyhteystarpeita on hieman yli 100 kilometriä, minkä lisäksi puuttuvia latu-, ratsastusreitti- ja luontopolkutyyppejä yhteyksiä on useita kymmeniä kilometrejä. Valmis tavoitesuunnitelma viedään kaupungin karttapalveluun, josta se on saatavissa mm. jatkosuunnittelun lähtöaineistoksi.

Yleiset lähtökohdat

Ulkoilureittien tavoitesuunnitelma pohjaa kevyesti vuonna 2002 tehtyyn Seudulliseen ulkoilureittisuunnitelmaan, jossa laadittiin YTV:n toimeksiannosta pääkaupunkiseudulle kuntien yhteinen pääulkoilureittisuunnitelma ja ohjelma sen toteuttamiseksi. Tavoitesuunnitelmassa on käytetty lähteenä myös Vantaanjoen ja Keravanjoen virkistyskäytön yleissuunnitelmaa sekä Vantaan viheralueohjelmaa vuosille 2011–2020.

Ulkoilureittien tavoitesuunnitelma on ohjaava suunnitelma, jolla ei ole laillista sitovuutta. Työn tarkoitus on osoittaa puuttuvat seudulliset ulkoilureittiyhteydet, selkeyttää ulkoilureittien suunnittelun asemaa kaupungin organisaatiossa sekä alustavasti ohjata tulevaa reittien suunnittelua. Tavoitesuunnitelmassa on keskitytty seudullisesti merkittäviin pitkiin ja jatkuviin yhteyksiin ja toissijaisesti otettu mukaan joitain paikallisyhteyksiä, mikäli ne ovat esimerkiksi lasten koulumatkaliikkumisen kannalta merkittäviä. Reittitavoitteet sijoittuvat ensisijaisesti viher- tai virkistysalueille. Mikäli kaavassa ei ole tietyssä kohtaa viher- tai virkistysaluetta, on puuttuva yhteys osoitettu ajoradalle tai kevyen liikenteen väylälle.

Kaavoitus, maankäyttö ja maanomistus

Ulkoilureittien tavoitesuunnitelma pohjautuu yleiskaavan esittämiin ohjeellisiin ulkoilureitteihin ja virkistysalueyhteyksiin. Seudulliset ulkoilureittiyhteystarpeet sijoittuvat yleensä puisto- ja lähivirkistysalueille, suojaviheralueille ja luonnonsuojelualueille sekä urheilu- ja virkistyspalvelujen alueille. Reittitarpeita on myös maatalousvaltaisilla alueilla, maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla, työpaikka-alueilla, keskustatoimintojen alueilla, kaupunkikeskustan asuinalueilla, palveluiden ja hallinnan alueilla sekä tuotanto- ja varastoalueilla.

Joillakin alueilla on asemakaavaan merkitty ulkoilureitti, joka on toistaiseksi jäänyt toteuttamatta. Osa tavoitereiteistä sijoittuu alueille, joilla ei ole asemakaavaa.

Tavoitereitit sijoittuvat useimmiten kaupungin omistamille maille, mutta osalla tavoitereiteistä maa kuuluu jollekin muulle taholle, kuten esimerkiksi seurakunnalle, valtiolle tai yksityiselle maanomistajalle.

Suunnitelman tavoitteet

Viheralueilla olevat ulkoilureitit edistävät parhaiten, helpoiten ja käyttäjilleen ilmaiseksi terveyttä ja parantavat mielialaa. Kevyen liikenteen väylät ja ulkoilureitit ovat ylivoimaisesti eniten käytettyjä rakennettuja liikuntapaikkoja, joten niiden laadulla ja alueellisella kattavuudella on asukkaiden hyvinvoinnin kannalta huomattava merkitys. Syitä, miksi ulkoilureitistön tulisi olla nykyistä kattavampi:

- Vantaan kaupungilla on tavoitteena olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Mahdollisuus liikkua paikasta toiseen lihasvoimin sopii ilmastonmuutoksen hillitsemisen tavoitteeseen.
- Ulkoilun edistäminen parantaa kaupunkilaisten hyvinvointia ja hyvä ulkoilureitistö on osa tervettä kaupunkia. Säännöllinen liikunta lisää useiden tutkimusten mukaan ihmisten odotettua elinikää.
- Viheralueilla ulkoilun voidaan myös ajatella edistävän ihmisten luontosuhdetta. Merkityt rakennetut reitit ohjaavat kulkua ja auttavat herkimpiä luontoalueita pysymään kulutuksen ulkopuolella.
- Parhaimmillaan ulkoilureitit tuottavat elämyksiä. Reitin varrella tulisikin olla kauniita maisemia, luontoelementtejä, kulttuuriympäristöä, historiaa tai muuta kiinnostavaa katsottavaa, jotta ne motivoisivat liikkumaan.
- Ulkoilureitteihin liittyy mahdollisuus kehittää virkistyspalveluita reittien varrelle ja luoda yhteyksiä mielenkiintoisten kohteiden väleille sekä mahdollistaa pidemmät retket lähimatkaillen. Reitistö voi tukea pääkaupunkiseudun matkailua ja lisätä kaupungin kansainvälistä vetovoimaa.

Jotta tavoitteeseen ulkoilureitistön parantamiseksi päästäisiin, tulisi ottaa huomioon ainakin seuraavat seikat:

- Vantaata halkovat suuret valtaväylät, jotka katkaisevat virkistysalueyhteyksiä ja tarve onkin useille uusille ali- tai ylikuluille. Ulkoilureittien rakentamisen yhteydessä harvemmin varataan rahaa siltoihin tai alikulkuihin, niinpä ne tulisi toteuttaa isojen väylähankkeiden yhteydessä.
- Vantaa kasvaa väkimäärältään ja kaupunkirakenne tiivistyy. Kaupunkirakenteen tiivistymisen vaikutukset tulee ottaa huomioon reittejä suunniteltaessa ja rakentaessa, etteivät virkistysalueet tiivistämisen myötä pirstaloidu ja kapene niin, että viheryhteyden ja luonnon tuntu häviää.
- Esimerkiksi jokirantojen virkistyskäyttöä lisätessä tulee ottaa huomioon maaperän heikko kantavuus. Nykyään tiedetään, että rakennustekniikalla on mahdollista horjuttaa maaperän stabiliteettia ilman kalliita pohjanvahvistustoimenpiteitä. Tästä johtuen huoltoajon kestäviä reittejä pyritään linjaamaan kauemmas rannasta, noin 30–100 metrin päähän. Myös kallioisille, jyrkkärinteisille viheralueille on haastavaa rakentaa esteettömyyden perustasoa olevia reittejä.
- Vantaalla on vielä monin paikoin yksityistä maanomistusta. Esimerkiksi jokien ja purojen rannat ja parhaat viljelysmaat ovat suurelta osin yksityisessä omistuksessa, mikä joko estää tai ainakin hidastaa reittien tekemistä. Keinoja ovat vapaaehtoiset maakaupat, lainvoimainen asemakaava tai ulkoilureittitoimitus.
- Erityyppisten liikuntalajien mahtuminen viheralueille. Tavoitteena tulisi olla, että kävelijöille, pyöräilijöille, hiihtäjille ja ratsastajille olisi kaikille omat turvalliset reittinsä. Kun tietyn tyyppistä ulkoilureittia suunnitellaan, pitäisi samalla ottaa huomioon muun lajin liikkujat.

Suunnitelman sisältö

Ulkoilureittien tavoitesuunnitelma käsittää reittilinjausten paikkatietoaineistot, niistä raporttia varten koostetut suuraluekohtaiset karttaotteet ja tavoitteellisia reittilinjauksia kuvailevat tekstit. Raportissa on 110 reittikuvausta ja lisäksi muutamia kymmeniä silta-, alikulku- tai tasoylitystarpeita. Tavoitteellisia ulkoilureittejä on yhteensä noin 102 km, jonka lisäksi on tavoitteellisia latuja noin 52 km ja muita reittejä, kuten ratsastusreittejä ja ulkoilupolkuja muutamia kymmeniä kilometrejä.

Prosessi ja vuorovaikutus

Ulkoilureittien tavoitesuunnitelman on tehnyt ja koostanut Vantaan kaupungin viheralueiden suunnittelun maisema-arkkitehti Petra Tammisto. Työn on aikanaan aloittanut ja sitä työstänyt maisema-arkkitehti Sonja Semeri ja päivityksiä on tehnyt maisema-arkkitehtiylioppilas Marie Nyman.

Tavoitesuunnitelman reittilinjauksiin on kerätty kommentteja kaupungin eri tahoilta: katujen ja puistojen palvelualueelta viheralueiden suunnittelusta, liikennesuunnittelusta, kadunsuunnittelusta ja viheralueiden kunnossapidosta, lisäksi muilta palvelualueilta yleis- ja asemakaavoituksesta, liikuntapalveluista ja ympäristökeskuksesta. Pohjatutkimustietotarpeisiin on lainattu joitakin tehtyjä maaperä/pohjatutkimusselvityksiä esim. jokirantoja koskien. Naapurikunnista on kysytty kommentteja joihinkin yksittäisiin reittiyhteyksiin liittyen.

Tavoitesuunnitelmaa tehtäessä ei ole osallistettu asukkaita tai maanomistajia, mutta työssä viitataan yksittäisten kohteiden osalta aikaisempiin asukasilloihin tai vastaaviin vuorovaikutustilanteisiin.

Raportin taitto ja karttojen viimeistely on teetetty Ramboll Finland Oy:llä.

Kustannusarviot

Karkean arvion mukaan suunnitelmassa esitetyn reitistön toteuttaminen maksaa noin 40–60 miljoonaa euroa (alv. 0 %).

Suunnittelu- ja rakentamisaikataulu

Osa suunnitelmassa esitetyistä reiteistä on suunnitteluohjelmassa ja osasta on jo tehty tarkempi suunnitelma. Rakentamisohjelmaan otettuja kohteita on neljä. Suurimmasta osasta tavoitereiteistä ei ole tehty tavoitesuunnitelmaa tarkempaa suunnitelmaa. Tämän tavoitesuunnitelman pohjalta ei voi toteuttaa reittejä, vaan ne vaativat tarkemman suunnitelman. Reiteille ei ole tehty aikataulutusta. Koko tavoitesuunnitelman mukaisen reitistön toteuttaminen vie aikaa useita kymmeniä vuosia.

Vantaan kaupungin hallintosäännön luvun 10 § 4 mukaan kaupunkitilalautakunta vastaa liikenteen ja yhdyskuntatekniikan kokonaisvaltaisesta kehittämisestä sekä julkisen kaupunkitilan hallinnasta ja hoidosta.

Kaupunkitilalautakunta 13.10.2021 § 17

Kaupungininsinöörin vs. esitys:

Päätetään hyväksyä ulkoilureittien tavoitesuunnitelma jatkosuunnittelun pohjaksi.

Käsittely:

Kaupunkitilalautakunnan jäsen Heidi Hummastenniemi esitti asian palauttamista uudelleen valmisteltavaksi. Esitys raukesi kannattamattomana.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Lisäksi merkittiin, että vasemmistoliiton ja sosiaalidemokraattien ryhmät jättivät asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:

”Ulkoilureittien tavoitesuunnitelman valmistelussa ei ole laajasti eikä riittävästi otettu huomioon asukkaiden näkökulmaa. Kuntalaisten kuuleminen tulee erityisesti huomioida tulevien hankkeiden kohdalla. Hankkeiden suunnittelussa on myös selvitettävä ja avattava kevyen liikenteen väylien ja ulkoilureittien yhteys ja yhteiskäytön toimivuus.”

Liite:

- Ulkoilureittien tavoitesuunnitelmaraportti

Täytäntöönpano: Kadut ja puistot

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

puistosuunnittelupäällikkö Heidi Burjam, puh. 043 825 2343,
maisema-arkkitehti Petra Tammisto, puh. 040 521 9862
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)